

Document de Informare

Impactul Parteneriatului Transatlantic pentru Comerț și Investiții asupra mediului de afaceri din România

Importanța strategică a TTIP-ului în contextul actual global

Urmare a crizei economice din anul 2008, economia mondială a devenit instabilă și mai puțin predictibilă. Potrivit Comisiei Europene, situația s-a acutizat și din cauza unor fenomene precum terorismul, criza refugiaților sau atitudinea revanșistă a Federației Ruse, motiv pentru care și stabilitatea internațională a devenit relativă (Comisia Europeană, 2016, p. 2). Aceste provocări economice, geopolitice și de securitate au contribuit la consolidarea stării de incertitudine la nivel mondial. În acest context, consolidarea relațiilor de cooperare cu actori internaționali cheie pentru Uniunea Europeană reprezintă o soluție și o oportunitate pentru asigurarea unui mediu economic și geopolitic sigur și predictibil. Obiectivul propus de Comisarul pentru Comerț, Cecilia Malmström, este de a transforma Uniunea Europeană în cea mai bună platformă din lume care să fie conectată de lanțurile de valoare globală (Comisia Europeană, 2016, p. 4); motiv pentru care la momentul actual Uniunea Europeană lucrează la peste 20 de acorduri cu peste 60 de state. Important de menționat este că integrarea economică a Europei este cel mai ambițios proces de pace de până acum (Comisia Europeană, 2016, p. 6).

Printre cei mai însemnați parteneri economici și comerciali ai blocului comunitar se regăsesc Statele Unite ale Americii, care se clasează pe locul întâi la nivelul partenerilor de export ai UE și pe locul doi, după China în domeniul importurilor. În anul 2013, Uniunea Europeană și Statele Unite au lansat negocierile pentru Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții, având ca scop înlăturarea obstacolelor comerciale dintre cele două piețe prin reducerea barierelor tarifare și non-tarifare. Acest acord urmărește să consolideze și să armonizeze relațiile dintre cei doi actori, nu doar la nivel economic, ci și strategic. Mai mult, TTIP are potențialul de a deveni un catalizator pentru liberalizarea comerțului la nivel mondial (Hamilton, Blockmans, aprilie 2015, p.1). Implementarea acestui parteneriat va contribui la creșterea economică a UE cu 0.5% pentru PIB-ul european, echivalând 120 miliarde de euro, iar în cazul Statelor Unite cu 0.4%, respectiv 95 miliarde de euro. În plus, se preconizează crearea a peste 13 milioane locuri de muncă, atât în Statele Unite cât și în Uniunea Europeană (Office of the United States Trade Representative). Se preconizează că, urmare a reducerii barierelor comerciale tarifare și non-tarifare, exporturile UE către SUA vor crește cu circa 28%, iar importurile bilaterale din SUA cu 37% (Cernat, Lakatos, mai 2015, p.2).

O parte din societatea civilă susține că Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții nu se negociază în mod deschis și transparent. Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR) valorizează în mod deosebit mecanismele speciale care asigură controlul democratic al politicilor comerciale. În cazul Europei, Parlamentul European este instituția care monitorizează îndeaproape negocierile care au loc, având drept de veto absolut cu privire la

orice acord comercial încheiat de UE (Comisia Europeană, 2016, p. 7). Mai mult, pentru transparentizarea procesului de negociere, Comisia Europeană a propus publicarea textelor de negociere, asigurarea accesului la textele TTIP tuturor parlamentarilor, precum și susținerea unor consultări publice periodice pe tema impactului pe care îl va avea viitorul acord.

Pentru sporirea gradului de informare cu privire la impactul TTIP-ului asupra economiei și a mediului de afaceri din România, CCIR recomandă organizarea unor dezbateri publice și evenimente de informare cu participarea instituțiilor publice, a mediului de afaceri, precum și exponenți ai mediului academic și ai societății civile, dorind să se asigure că prin acest dialog toți actorii relevanți vor fi reprezentați.

În cadrul Uniunii există voci contradictorii și critice în legătură cu TTIP, cu precădere cu privire la ISDS, standardele de mediu sau siguranța alimentară. Este necesar ca acestea să fie luate în considerare în cadrul proceselor de negociere, având rolul constructiv de a contribui la conturarea unui acord benefic pentru ambele părți. Pe scurt, Europa urmărește să creeze o arhitectură comună a standardelor și normelor în domeniul investițiilor, a politicilor industriale, a întreprinderilor de stat și a drepturilor de proprietate intelectuală (Hamilton, Blockmans, aprilie 2015, p.3), care să conecteze Statele Unite de Uniunea Europeană.

Rezultatele referendumului din Marea Britanie pentru ieșirea din Uniunea Europeană au o semnificație importantă asupra Parteneriatului Transatlantic pentru Comerț și Investiții. Marea Britanie reprezintă 16% din piața europeană, iar Statele Unite sunt un partener comercial important pentru Regatul Unit, fiind principalul partener la export cu 12.7% și al patrulea partener la import cu 6.8%.

Având în vedere votul favorabil ieșirii din UE a Marii Britanii, negocierea ar putea fi prelungită, iar Statele Unite ar putea fi tentate să își regândească strategia față de Uniunea Europeană pe de o parte și față de Marea Britanie pe de altă parte, în contextul negocierii TTIP-ului.

În cazul în care va fi invocat Articolul 50 din Tratatul de la Lisabona, iar Marea Britanie va ieși din Uniunea Europeană, firmele cu capital european din Regatul Unit ar putea fi determinate să se orienteze către Statele Unite, întrucât TTIP-ul odată implementat va elimina tarifele existente și va reduce barierele non-tarifare cu privire la bunuri și servicii.

Impactul asupra economiei și a mediului de afaceri românesc

Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții reprezintă o oportunitate deosebită pentru mediul de afaceri din România, având în vedere dependența mare de piața unică pentru exporturi comparativ cu SUA, China sau Japonia. Astfel, TTIP ar putea contribui la dinamismul economic al României, ducând la o mai bună înțelegere a avantajelor competitive ale țării noastre, reformându-se acele sectoare care necesită îmbunătățiri și sprijinindu-se, în același timp, dezvoltarea socio-economică pe termen mediu și lung (Colibășanu, Grigorescu, Vaș, noiembrie 2015, p. 24). Acest acord ar reprezenta un instrument de diversificare a piețelor de desfacere pentru exportatorii români, în special pentru IMM-uri.

La sfârșitul anului 2015, SUA ocupa poziția a 12-a în topul statelor cu investiții străine în România (2,41% din totalul investițiilor străine) (Ambasada României în Statele Unite ale Americii). Produsele industriale reprezintă aproximativ 75% din totalul importurilor românești din SUA (Ambasada României în Statele Unite ale Americii), iar exporturile

românești către SUA sunt concentrate în câteva sectoare cheie, cum ar fi utilaje, piese și echipamente de transport, produse chimice, produse metalice și industriale, precum și servicii de afaceri, servicii ICT și servicii din domeniul financiar-bancar. Din cauza barierelor comerciale, sectorul agricol este absent în structura exporturilor românești către SUA. Totuși, scopul acestui acord comercial este de a elimina sută la sută tarifele existente între statele membre ale UE și SUA, precum și de a reduce cu 25% barierele non-tarifare existente cu privire la bunuri și servicii (Cernat, Lakatos, mai 2015, p.11). În timp ce barierele tarifare reprezintă impedimente reduse în relațiile comerciale trans-atlantice, barierele non-tarifare induc costuri mult mai mari, care pot reduce potențialul comerțului bilateral între România și SUA. Astfel, barierele non-tarifare pot aduce costuri comerciale suplimentare între 2% și peste 70% (Cernat, Lakatos, mai 2015, p.10). În cazul României, barierele tarifare în industria încălțămîntei ajung la 37.5% din prețurile FOB, iar în cazul produselor ceramice, tarifele variază între 8.5% și 28% (Moisă, mai – octombrie 2015, p. 1). Tariful ponderat aplicat de România importurilor agricole din SUA este de peste 10%, de trei ori mai mare decât media europeană de 3.2.% (Cernat, Lakatos, mai 2015, p.10). Astfel, peste 90% din beneficiile economice estimate pentru România vor decurge din reducerea barierelor non-tarifare, iar eliminarea tarifelor va încuraja mediul de afaceri românesc să acceseze mai ușor și fără costuri suplimentare piața americană. Anumite domenii vor cunoaște dezvoltări mai mari, cum ar fi industria de autovehicule cu o creștere estimată de 149% (luând în calcul importanța schimburilor comerciale în ambele direcții și convergența celor două industrii).

Implementat pe deplin, TTIP ar putea crește PIB-ul României cu aproximativ 0,25% anual, reprezentând 400 – 500 milioane de dolari anual. În același timp, balanța comercială a României cu SUA este de așteptat să se îmbunătățească, dat fiind că exporturile bilaterale ar putea crește cu aproape 35%, iar importurile cu 25%. În același timp, creșterea exporturilor românești se va situa între 800 milioane și un miliard de dolari (Cernat, Lakatos, mai 2015, p.13).

În ciuda acestor beneficii, numărul scăzut de firme exportatoare pe piața americană și diversitatea redusă de bunuri duc la o vulnerabilitate crescută, atât în fața eșecurilor companiilor (Cernat, aprilie 2016, p.3), cât și în fața competiției externe.

Recomandări și Concluzii

Conform Eurostat, în România există aproximativ 6500 de companii care exportă în afara Uniunii Europene, dintre care mai puțin de 1000 exportă către Statele Unite ale Americii, un număr de companii extrem de redus față de potențialul relației comerciale și un indicator clar al necesarului de accelerare a schimburilor de bunuri și servicii.

Pentru valorificarea potențialelor beneficii aduse de acest acord comercial este necesară o strânsă colaborare între mediul de afaceri și autoritățile responsabile de strategiile de export ale României, pentru a aprofunda noile reglementări prevăzute în acord.

Camera de Comerț și Industrie a României susține dialogul deschis între aceste instituții și consideră că beneficiile pe termen lung ale acordului de liber schimb cu Statele Unite pot fi obținute prin implicarea și consultarea mediului de afaceri, precum și prin consolidarea cooperării cu instituțiile de expertiză economică, care au capacitatea de a pregăti mediul de afaceri pentru noul Parteneriat transatlantic pentru comerț și investiții. În acest sens, CCIR recomandă autorităților responsabile să sporească nivelul de informare cu privire la implicațiile TTIP-ului asupra economiei europene și, cu precădere, asupra celei românești. De

asemenea, va fi necesară oferirea de sprijin companiilor interesate să exporte pe piața americană, în procesul de armonizare a standardelor în conformitate cu prevederile TTIP-ului. Din aceste considerente, susținem pe deplin angrenarea tuturor actorilor relevanți în acest proces premergător pentru valorificarea potențialului acestui acord pentru mediul de afaceri din România și economia românească.

Dincolo de componenta economică, susținem că România ar trebui să ia în considerare și implicațiile de securitate care vor rezulta de pe urma acestui acord. În general, acordurile comerciale au fost utilizate pentru consolidarea relațiilor de prietenie dintre două state, iar rezistența alianțelor este, în mod direct, relevantă și pentru domeniul securității. Astfel, progresul economic al partenerilor poate avea efecte directe și asupra perspectivelor de securitate. Deși în 2009 administrația Obama a propus o reorientare a politicii externe către Asia, în timp s-a demonstrat o rebalansare strategică, care a implicat și Europa (Levy, septembrie 2015). Această schimbare s-a produs atât din cauza consecințelor produse de criza financiară, cât și din cauza metamorfozelor geopolitice din vecinătatea Uniunii Europene. Prin negocierea acestui acord comercial, UE și Statele Unite și-au exprimat disponibilitatea și doleanța de a reînnoi angajamentul transatlantic și la nivel economic. În domeniul securității, Statele Unite și Europa au cooperat timp ce 67 de ani în cadrul NATO, dovedindu-și eficiența ca strategie de apărare în perioada Războiului Rece. Însă pe frontul economic, SUA și o parte din partenerii europeni au cooperat pentru crearea Acordului General asupra Tarifelor și Comerțului, în perioada 1947-1994, când au participat la opt runde multilaterale de liberalizare a comerțului (Levy, septembrie 2015). În prezent, TTIP ar putea deschide noi oportunități pentru dezvoltarea economică și comercială între SUA și Europa. Odată ce va fi implementat, TTIP va spori gradul de investiții și comerț. O implicare economică mai puternică a Statelor Unite în țările din Europa de Est, ar putea contribui, în mod indirect, și la sporirea gradului de securitate, cu precădere într-un context geopolitic volatil. În aceste circumstanțe, România ar putea deveni un promotor al avantajelor pe care le implică TTIP-ul, precum și un furnizor de securitate în vecinătatea estică.

Camera de Comerț și Industrie a României recomandă sectorului privat românesc și potențialilor exportatori să acorde o atenție specială acestui acord pentru a-și spori competitivitatea, fapt ce ar putea contribui la o integrare mai mare a exporturilor românești în lanțurile valorice globale.

Camera de Comerț și Industrie a României recunoaște rolul important și necesitatea consultării mediului de afaceri în formularea strategiilor și direcțiilor pe plan economic ale țării noastre. Astfel, CCIR, în calitate de reprezentant instituționalizat al comunității de afaceri naționale, susține în fața autorităților o poziție care reflectă interesele oamenilor de afaceri.

Pentru a identifica soluțiile și provocările din calea comerțului transatlantic dar și pentru a spori gradul de informare cu privire la TTIP în rândul companiilor românești, CCIR organizează, în completarea analizei macroeconomice, o consultare națională și o conferință internațională, cu participarea unor experți europeni și americani.

Bibliografie

- Ambasada României în Statele Unite ale Americii, Relații economice – Schimburile comerciale româno-americane, accesat la 25.05.2016, valabil la <http://washington.mae.ro/node/168>.
- Cernat, L, Lakatos, C., (mai 2015) *Impactul economic al Parteneriatului Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP) asupra României*, CRPE Policy Memo 63.
- Cernat, L, (aprilie 2016) *Cât de important este TTIP pentru România?*, CRPE.
- Colibășanu, O., A., Grigorescu, V., V., Vaș, E., (Noiembrie 2015) *The Transatlantic Trade and Investment Partnership: Negotiations Status Quo and the Relevance for the Romanian Public Debate*, Working Papers Series, No.32, European Institute of Romania.
- European Commission – Speech, (11 ianuarie, 2016) *Dealing with challenges through Global Trade*, Cecilia Malmström, Commissioner for Trade.
- Hamilton D., Blockmans, (aprilie 2015) *The Geostrategic Implications of TTIP*, Paper No. 5 in the CEPS-CTR project “TTIP in the Balance” and CEPS Special Report No. 105.
- Levy, P., (septembrie 2015) *The Economics and Security Benefits of a Successful TTIP Are a Package Deal*, CATO Institute, , accesat la 27.05.2016, valabil la <http://www.cato.org/publications/cato-online-forum/economics-security-benefits-successful-ttip-are-package-deal>
- Moisă, S., (mai – octombrie 2015) *Rezultatele Consultării Naționale ”TTIP: Romania’s Voice”*.
- Office of the United States Trade Representative, Transatlantic Trade and Investment Partnership, accesat la 23.05.2016, valabil la <https://ustr.gov/ttip>.